

השפה העברית

The Hebrew Language

אדר א' התשע"א ■ 2/2011 ■ 866

תיאור הבול

במרכז הבול שתיל, שהעלים שלו מציגים את המילה "עברית", המאחדת את כל רובדי לשוננו. השתיל מייצג את העברית המתחדשת; שורשיו עשויים שורות של מילים הלקוחות מן הרבדים השונים: המקרא, ספרות חז"ל, ימי הביניים והעת החדשה.

את **לשון המקרא** מייצג שבר חרס שהתגלה במצד חשביהו, ובו "מכתב הקוצר" מן המאה השביעית לפני הספירה הכתוב בכתב עברי קדום. בשורש (המרכזי) היונק ממנה נראות המילים: מְשֻׁפָּחָה, אַחְוָה, נִפְשׁ, מִפְתָּח, צָדֵק, מְרַבֵּה, דָרוֹה, כָּזָב, רָעַם, כְּפִיר.

את **לשון חז"ל** מייצגת מגילת קלף ובה קטע מן המשנה (חלה ב, ז). לשון המשנה משקפת את העברית שדבורה בארץ ישראל במאה הראשונה והשנייה לספירה. בשורש היונק ממנה (מימין לשורש המרכזי) נמצאות המילים: כְּנָסֵת, אֵילָן, גֶּשֶׁר, תִּינוֹק, לְקוֹחַ, פְּאָרֵת, חֹטֵם.

את **לשון ימי הביניים** מייצגים ספרים בכריכות האופייניות לתקופה. בשורשים היונקים ממנה מופיעות המילים: אֵיכֹת, פְּמוֹת, שְׁלֵמוֹת, תְּאָרִיךְ, אִפְקֵי, קֶטֶר, לַחַן, הַשְׁוֹאָה, מְבָחָן. את העברית של **העת החדשה** מייצג מכשיר קריאה אלקטרוני המהווה חלופה מודרנית לספר. בשורשים הקיצוניים רשומות המילים החדשות: חֲוִיָּה, חֲמֵצָן, מְסֻרֵן, אֲדִיבוֹת, מוֹנִית, מַחְשֵׁב, תְּקֵלִיטוֹר, מְדַגְנִים, מְרַעֵשׂ (סנסציה); נְבִיטָה (המילה הרשומה בגבעול).

על השובל בא הצירוף "לשון עתיקה במציאות חדשה" שטבע פרופ' זאב בן-חיים, מגדולי חוקרי העברית וממקימי האקדמיה ללשון העברית ונשיאה בשנים תשל"ד-תשמ"א. צירוף זה הוא כותרת למאמרו משנת תשי"ג (1953), שדן במצבה המיוחד של העברית החדשה. לדברי בן-חיים, "לא זהו הדבר האופייני לעברית, ששינתה תוכן (כדבר הזה הוא נחלת כל לשון בעולם)... אלא זה שלא מת בה שום דבר - הוא ייחודה... משום כך קיימות בלשוננו... שכבות זו **על יד** זו, ולא זו **על** גב זו כבלשון מן הלשונות הממשיכות את קיומן ברציפות היסטורית".

ממשלת ישראל החליטה על הנפקת בול לציון ייחודה של העברית: קיומה המתמשך, אוצרותיה שהלכו והצטברו והפיכתם לעושר השמור לבעליו לטובתו עם תחייתה.

השפה העברית היא שפה עתיקה, שהתפתחה במשך אלפי שנים ונשמרה כשפת תרבות לאורך כל אותן השנים. בדורות האחרונים - בדרך שאין לה אח ורע - חזרה העברית ונהייתה שפה חיה, המשמשת בכל הנסיבות גם בדיבור וגם בכתב. היא יונקת מכל רובדי הלשון הקודמים לה (כמפורט בהמשך) ומתחדשת ללא הרף, ועיקר חידושה בא מתוך עצמה: מילים עתיקות מקבלות משמעות חדשה, מילים חדשות נוצרות בכלי היצירה של העברית העתיקה - שורשים ומשקלים וסיומות. בד בבד היא מתעשרת ממגעה עם לשונות אחרות, כפי שהיה בכל הדורות הקודמים.

לשון המקרא מספקת ללשוננו את המילים הבסיסיות ביותר כמו אָדָם, יוֹם, מִפְתָּח, וגם מילים מופשטות ומליציות כמו אַחְוָה, דָרוֹה, אֵמֶת.

לשון חז"ל הוסיפה שפע של מילים נרדפות כמו אֵילָן (עץ), חֲזָר (נֶשֶׁב), וגם מילים שלא היו מוכרות מן המקרא, כמו פְּאָרֵת וּגֶשֶׁר. לא מעט מן השפע הזה נשאב מן המגע עם הארמית. מספרות **ימי הביניים** ירשנו מילים מופשטות כמו אֵיכֹת, ומילים שאולות מן הערבית כמו תְּאָרִיךְ, וכן מילים שנוצרו בלשון השירה של התקופה כמו מַעֵשׂ וּמְבָחָן.

בעת החדשה - עם התרחבות השימוש בעברית בספרות מאמצע המאה השמונה-עשרה, וביתר שאת עם תחיית העברית בדיבור - העברית עומדת באתגר מתמשך של התאמה לחיים המודרניים ביצירת מונחים עבריים חדשים ומתחדשים - הן מופשטים הן טכניים וטכנולוגיים - מתוך העברית וברוחה. החידושים - מהם יצירות של אנשים פרטיים ושל מוסדות, ומהם פרי מאמץ המינוח של ועד הלשון, וכיום של האקדמיה ללשון העברית, שבה נאספים אוצרות העברית בכל תקופותיה במפעל המילון ההיסטורי.

מתוך רובדי הלשון הקודמים ממשיכה כל העת נביטתה וצמיחתה של העברית.

האקדמיה ללשון העברית

The Hebrew Language

The Israeli government has decided to honor the Hebrew language by issuing a stamp that highlights Hebrew's uniqueness: its continued existence even after it ceased to be spoken, the treasures that were added to its vocabulary throughout the ages, and its modern revival as the everyday language of Israel.

Hebrew is an ancient language that was spoken over the course of many centuries in the Land of Israel and subsequently preserved by Jews throughout the Diaspora as a medium of cultural and religious expression. With the rise of Zionism and the State of Israel, the Hebrew language was revived as a spoken tongue and enriched with many new terms and constructions to reflect the reality of modern life. Modern Hebrew draws on all of the previous layers of the language's history. Ancient words are ascribed new meanings and new words are created following patterns and paradigms native to the ancient tongue. It has also absorbed some modern terms from other languages, as happens with all languages.

Biblical Hebrew provided the most basic words, such as *adam* (man), *yom* (day) and *mafteah* (key), as well as a lot of abstract terms such as *ahava* (brotherhood), *deror* (liberty) and *emet* (truth).

Mishnaic Hebrew is the Hebrew used in rabbinic writings such as the *Mishnah* (a legal code) and books of biblical interpretation. It too was originally a spoken language, a dialect somewhat different from, and later than, standard biblical Hebrew. From it came a number of new coinages, some of them deriving from Hebrew's daily contact with Aramaic, another language of the region. It added to Hebrew such terms as *ilan* (tree), *hazar* (returned) – different from their equivalents in biblical Hebrew – as well as words that are unattested in biblical Hebrew, such as *kavveret* (beehive) and *gesher* (bridge).

Medieval Hebrew, a written language that flourished among Jews in both Muslim and Christian lands, added such words as *ekhut* (quality), as well as a number of terms borrowed directly from Arabic, such as *ta'arikh* (date). New words created in Medieval Hebrew poetry are also in use in Modern Hebrew, such as *ma'as* (action, deed) and *mivhan* (test).

Modern Period – Starting with the rise of modern Hebrew literature in the mid-18th century onward, and especially since Hebrew's revival as a spoken tongue in the early 20th century, the language has had to face the continual challenge of preserving its ancient spirit while adapting to modernity. New terms to fit modern society and technology had to be wrested from old roots and paradigms. Some of these innovations were created by individuals on their own initiative, while others originated thanks to institutions, in particular the Hebrew Language Committee and its successor, the Academy of the Hebrew Language. The Academy established the Historical Dictionary Project, which seeks to preserve and catalogue treasures of Hebrew throughout the ages.

The Modern Hebrew language is still a work in progress, a vigorous new idiom growing out of ancient roots.

The Academy of the Hebrew Language

Description of the Stamp

The center of the stamp features a seedling whose leaves spell the word *lvrit* (Hebrew). Its roots consist of all the earlier layers of our language found in four principal sources – the Bible, rabbinic literature, medieval writings and Modern Hebrew.

SPECIAL CANCELLATION להופעת הבול תותמת אירוע

Biblical Hebrew is represented by an ostracoon inscribed with the "field worker's letter" discovered at the ancient Mesad Hashavyahu fortress, written in ancient Hebrew script and dating from the 7th century BCE. The seedling's root that derives from it (third from left) features the words: *mishpaha* (family), *ahava* (brotherhood), *nefesh* (soul, spirit), *mafteah* (key), *tsedek* (justice), *merkava* (chariot), *deror* (liberty), *kazav* (untruth), *ra'am* (thunder) and *kefir* (lion cub).

Mishnaic Hebrew is represented by a parchment scroll featuring a passage of the *Mishnah*, reflecting the Hebrew that was spoken in Eretz Israel in the 1st and 2nd centuries CE. The seedling's root that draws from this level of the language (represented by the parchment) rises to the right of the biblical root and features the words: *kneset* (assembly, parliament), *ilan* (tree), *gesher* (bridge), *tinok* (child, baby), *lakoah* (customer), *kavveret* (beehive) and *hotem* (nose).

Medieval Hebrew is represented by codices bound in typical bindings of the period. The root rising out of them (second from left) features the words: *ekhut* (quality), *kammot* (quantity), *shelemut* (completeness), *ta'arikh* (date), *ofek* (horizon), *koter* (diameter), *lahan* (melody), *hashva'a* (comparison) and *mivhan* (test).

Modern Hebrew is represented by an electronic reading device that serves as today's alternative to the book. The roots deriving from it (on the far left and right) feature new words: *havaya* (experience), *hamtsan* (oxygen), *mison* (text message, SMS), *adivut* (courtesy), *monit* (taxi); *mahshev* (computer), *taklitor* (CD), *midgannim* (cereals), *mir'ash* (sensation); *nevita* (germination) – the word that appears on the stem.

The phrase at the bottom of the stamp, "Ancient Language in a New Reality" was coined by Professor Ze'ev Ben-Hayyim, a prominent Hebrew linguist and one of the founders of the Academy of the Hebrew Language, serving as its president from 1973 to 1980. This phrase is taken from the title of his 1953 article, in which he discussed the special character of Modern Hebrew. According to Ben-Hayyim, "the unique characteristic of Hebrew is not changes in meanings of words (as is typical of every language)... but rather its uniqueness lies in the fact that nothing was lost... thus our language has... multiple layers alongside each another and not atop one another as in the case of other languages that have continued to exist over time".

076-8873933 טל: שירות הבולאי - תל
68021 ירושלים 12, תל-אביב יפו
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933
12 Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 68021
www.israelpost.co.il * e-mail: philserv@postil.com

Issue: February 2011
Design: David Ben-Hador
Stamp Size: 50 mm x 36 mm
Plate no: 825 (one phosphor bar)
Sheet of 10 stamps, Tabs: 5
Printers: Joh. Enschede, The Netherlands
Method of printing: Offset